

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. XIV. De Vnione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

tam cuilibet illius parti, & tamen unio hæc non est tota in toto corpore, & tota in qualibet illius parte, sed diffusa & extensa secundum diversas sui partes per totum corpus, ergo idem præstare poterit ubicatio divisibilis respectu spatij.

V. Objici potest tertio; nil sequi implicatorium ex eo quod detur hujusmodi ubicatio indivisibilis, nam in puncto A est formalis fixio Angeli in tali puncto, virtualis respectu aliorum punctorum & partium spatij, & in puncto B formalis fixio respectu illius, & virtualis & aptitudinalis respectu aliorum, & sic de cæteris. Contrà primò, nihil omnino est aptitudinale, seu in actu primo in hac ubicatione vel unione, sed est formalissimè actualitas, exercitium, & actus secundus, non minùs quàm actio respectu termini: imò si esset aliquid hic aptitudinale, & in actu primo, deberet uniri per aliam unionem, aut ubicationem, ut fit in animâ & Angelo, quod tamen hic non contingit. Contrà secundo, cur pari modo dici non posset, ubicationem hanc in hoc instante esse formalem determinationem Angeli respectu hujus spatij, & virtualiter seu aptitudinaliter respectu spatij proximi pro instante sequente, & sic mutare posset ubicatio locum, saltem inadæquatum, pro diversis instantibus, vel partibus temporis, quod tamen nullus concedit. Contrà tertio, in hoc ipso assertur implicatio, nam in puncto A est formalis affixio Angeli ad punctum A, & non ad punctum B, ergo in puncto A habet reale prædicatum, quod non habet in puncto B, & è contrà, nam per suam en-

titatem solam habet actu figere Angelum in puncto B, ergo est actualis fixio illius, sed in puncto A non est actualis fixio Angeli puncto B, sic enim in puncto A deberet actu figere Angelum puncto B, ergo.

Objici potest quarto; Deus est sua præsentia per immensitatem secum identificatam, & tamen est totus in toto, & totus in qualibet parte spatij, ergo non implicat aliqua ubicatio indivisibilis essentialiter respiciens spatium divisibile. Negatur tamen consequentia, Deus enim per infinitas quasi partes virtuales immensitatis suæ ubique præsens, sibi suum est spatium. Deinde, esto hoc concederetur Deo per virtualement quendam distinctionem, nempe ut per solam eandem ipsissimam entitatem indivisibilem possit correspondere diversis partibus spatij, sicut multa alia ipsi hujusmodi per virtualement distinctionem conceduntur, ut actus liberi, productio Relationum in Filio & Spiritu Sancto, non producta essentialiter, non tamen hæc propterea concedenda sunt creaturis, ut ipsi adversarii fatentur, cum, ut supponitur, tota ratio diversitatis ex parte ubicationis consistat in solâ entitate ubicationis, cum sit relatio transcendentalis ad spatium.

Quintò objicitur; ubicationem Angeli si habeat diversas partes correspondentes diversis partibus spatij, fore quantam, commensurativam, corpoream, &c. Solutio hujus pendet à quæstione illâ, in quo sita sit ratio corporis & spiritus, de quo Deo dante, agetur in libris de Animâ, disp. septima.

VI.

Aliud quod hoc est de immensitate Dei, aliud de ubicatione creaturæ.

VII.

DISPUTATIO XIV.

De Vnione.

Varie variè de unione philosophantur.

Magna hic opinandi varietas; unionem negantibus aliis, aliis asserentibus. Nec unionis assertores satis hac in parte inter se conveniunt: nonnulli enim in negatione eam sitam volunt, alij rem esse aiunt usquequaque positivam. Quidam in composito aliquid agnoscunt ab extremis distinctum, à necessariâ tamen & fatali illâ cum iis connexionem immune. Quare, Nodum dicunt esse, non modum. Alij demum nexum hunc, Modum statuunt, eamque expeditissimam difficultates, quæ in compositi constitutione occurrunt plurimæ, enodandi viam autumant. Nullâ ergo in re, in his octo libris, est vel major sententiarum diversitas, vel acrior disceptatio: ut mirum sit unionem tantum peperisse discordiæ.

SECTIO PRIMA.

Refertur sententia negans unionem distinctam & primus modus eam defendendi refellitur.

I. Prima sententia unionem negat distingui ab extremis. Ita Cajet. 3. p. q. 2. a. 7. Medina, Valentia To. 4. d. 1. q. 2. p. 5. Fonseca 7. Met. cap. ultimo. Conimb. hic, c. 9. q. 1. a. 4. quam etiam sententiam amplectuntur entitatum non prodigi Nominales, illi ducis sui baculo innixi, Non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Quamvis Ockamus ipse in 3. q. 1. fateatur negari nullo modo posse unionem Hypostaticam esse entitatem aliquam à Verbo & Humanitate realiter distinctam. Quem proinde Tartaretus Scoti auditor, ei veluti insultans, sic affatur; Domine

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Ockam, dic, quid coëgit te ad hoc dicendum? certè, evidētissima ratio, quæ est ista? Impossibile est transire de contradictorio in contradictorium, sine deperditione vel acquisitione alicujus positivi &c.

Prima conclusio: unio non est sola extrema nudè & secundum se sumpta. Hæc conclusio non eget probatione, jam enim existit materia & anima S. Petri ex. g. & tamen non uniuntur, nec constituunt compositum, ergo uniri extrema aliquid est ab iis distinctum.

Secunda conclusio: unio inter materiam & formam non est sola intima earum præsentia. Probatur primò, potest Deus, etiam dum intimè sibi sunt præsentem materiam & formam impedire quo minùs hæc informet materiam seu illi uniatur, ergo uniri materiam & formam non est formaliter esse illas sibi intimè præsentem.

Secundò probatur, ponamus, in materiam informatam animâ Petri ingredi localiter, & reddi intrinsecè præsentem animam Pauli separatam à materiâ intima præsentem Pauli: si informare materiam nihil aliud sit, quàm esse illi intimè præsentem, anima Pauli informabit corpus Petri, sicque erit materia illa naturaliter duabus simul formis unita. Casus verò iste naturaliter potest, & facillè, contingere, si anima aliqua ex iis quæ subinde in terrâ separatæ versantur, materiæ alterius hominis adhuc viventis intimè se reddere vellet præsentem.

Dices; id non sequi, jam enim materia est informatam priori animâ, ergo licet secunda sit intimè illi præsens, non tamen eam informabit, cum sit quasi præoccupata materiâ à priori. Contrà, si unio nihil præsens materiæ aliud sit quàm intima præsentia, ergo tam informatam materiæ secunda quàm prima, quod probatur manifestè, tam informam materiæ

II.

Vnio non potest consistere in solis extremis.

III.

Vnio non constituitur solâ intimâ præsentia.

IV.

Si unio sit intima præsentia, duæ anime possunt simul informare eandem materiam.

V.

Secunda anima tam est intimè præsens materiæ, ergo tam informatam materiæ

Z

nam materiæ

nam essentia unionis secundum hos auctores constituit formaliter in sola intima praesentia, sed tam est intimè praesens secunda quam prima, ergo tam unitur secunda quam prima: sicut si aliquid esse album nihil aliud sit quam albedinem esse intimè praesentem subiecto apto, si sit illi intimè praesens, non poterit subiectum non esse album.

VI. Dices secundò; ideo non uniri secundam animam, quia uniri connotat non esse aliam formam intimè praesentem materiae. Contra, ergo quando illa alia anima redderetur intimè praesens, jam nec prior informaret. Quod probò, nam ut forma informat connotat aliam non esse intimè praesentem, ergo si alia sit intimè praesens, non informat, ergo cum primò alia anima redditur intimè praesens, definit prior informare materiam: quare enim posterior, ut informat, connotat aliam non informare, seu non esse intimè praesentem, potius quam prior? Dices; quia prior informat antequam adveniat altera. Contra, si informare nihil aliud sit quam esse intimè praesentem, jam etiam informabit secunda, cum non minus sit intimè praesens materiae. Conf. si per Divinam potentiam lapis in eodem loco seu intimè penetratus ponatur cum arbore, necessario est in illo loco, nec connotat arborem ibi non esse, ergo eodem modo si informare materiam nihil aliud sit, quam esse illi intimè praesentem, non potest connotare aliam formam non esse unitam, nisi connotet non esse intimè praesentem, sed neutra, ut dixi, unietur, ubi alia accesserit, vel unietur utraque.

VII. Dices tertio; ideo informare primam, non secundam, quia Deus vult ut illa informat, non hæc; forma autem, ut informat, connotat talem voluntatem Divinam. De hoc modo philosophandi postea: interim contra primò, Deus vult primam informare, non secundam, ergo primam informare est aliquid aliud, quam esse intimè praesentem, nam tam est intimè praesens materiae secunda, quam prima.

VIII. Contra secundò, ponamus Deum velle ut secunda anima informat, quæ prius licet esset intimè praesens, non informabat, juxta hos auctores, quæro, quid aliud velit Deus, quam prius volebat? si velit aliud quam esse eam intimè praesentem materiae, ergo formam uniri materiae est aliquid aliud quam esse illi intimè praesentem, ergo est alia hæc voluntas, quam voluntas ut sit intimè praesens, hæc enim erat antea, & non efficiebat illam uniri materiae. Quod magis declarabitur postea. Conf. si Deus velit Petrum, Paulum, & Joannem esse in hoc gymnasio, non potest non velle, esse illic tres homines, hæc enim voluntates sunt synonymæ, ergo nec poterit non velle ut forma uniatur materiae, si sit illi intimè praesens, si idem sit eam uniri & esse intimè materiae praesentem.

IX. Tertio probatur conclusio, ponamus duas formas ejusdem rationis, duas animas rationales ex. g. vel formas ignis, esse intimè praesentes eidem materiae, & alteram solum ex iis informare, nempe formam A, postea velit Deus ut dum manent intimè praesentes, forma A desinat informare, & forma B informet, quæro quid vult Deus minus ex parte prioris formæ, & magis ex parte secundæ quam antea? si quid aliud velit præter meram praesentiam localem, ergo unio non est sola praesentia localis, hæc enim est æqualiter adhuc volita in utraque formâ, ergo aliquid aliud vult, nempe deunionem, seu destructionem unionis ex parte unius, & productionem unionis ex parte alterius, nec enim apparet quid aliud velit. Conf. Angelus formas illas videns intuitivè, quid diversum in unâ videbit ab alterâ, & quam mutationem, quando Deus secundam vult informare materiam, quæ eam prius non informabat?

Dices, si videat voluntatem Divinam, videbit quæ informat, quæ non, non tamen si videat sola extremam, Contra primò, ergo non potest Angelus videre utrum forma aliqua substantialis vel accidentalis informet materiam, nisi videat voluntatem Divinam, quo nihil magis peregrinum in Philosophiâ dici potest. Contra secundò, ergo Angelus viribus naturæ nullum compositum intuitivè videre potest, cum voluntatem Divinam naturaliter videre nequeat, cum sit ipse Deus. Contra tertio, voluntas Divina non ingreditur constitutionem hominis in genere causæ formalis, sed solum efficienter concurret ad constitutionem & destructionem compositi, quatenus scilicet præbet, vel suspendit concursum ad productionem unionis, aut alterius ex extremis.

XI. Quartò probatur, si sola indistantia localis, seu intima praesentia sufficiat ad rationem formalem unionis, Humanitas Christi tam fuisset unita Patri & Spiritui Sancto, quam Filio, cum æquè à duabus illis Personis indistans sit, quam à secundâ. Imò omnes tres Personæ Divinae sunt intimè praesentes humanitatibus, & Angelis, quibus non uniuntur Hypostaticè.

XII. Quintò, si uniri nihil aliud sit quam intima duorum praesentia proportionem inter se habentia ut uniantur, sequeretur, si dæmon aut anima aliqua separata, quæ non est in gratiâ, intimè se redderet praesentem Petro, verbi causâ, in gratiâ existenti, sequeretur inquam, non minus dæmonem, vel animam illam informatum iri gratiâ, quam hunc hominem, cum ibi sit tota essentia informationis, nempe intima praesentia gratiæ cum animâ illâ, vel dæmone.

XIII. Si autem recurratur ad illud; quod Petrus prius gratiam illam habuerit, hoc impugnatum est supra n. 5. 6. & 7. Deinde, non vitatur difficultas: ponamus enim animam illam separatam, quæ est sine gratiâ, intimè se reddere praesentem in instante A, Petro item sine gratiâ existenti, si Petro in instante B conferatur gratia, æquè reddet animam illam gratam, si gratiam informare nihil sit aliud, quam esse eam animæ praesentem, cum utrique sit æquè praesens. Et idem est si anima, quæ est in gratiâ, ut quatuor, intimè se reddat praesentem alteri, quæ habet gratiam ut sex, hæc enim gratia quoad excessum illum duorum graduum illam informabit, & illius gratiam intendet.

SECTIO II.

Præcluduntur tres alie viae negandi unionem distinctam.

I. Dicunt ergo alij, unionem nihil esse aliud quam corpus, animam, & talem complexionem accidentium, seu dispositionum. Contra primò, sic enim homo esset partim compositum accidentale, cum dispositiones sint accidentia, quod idem est de igne, equo, & omni alio composito. Confirmatur, dispositiones sunt quid præsuppositum ad unionem, ergo non sunt unio. Antecedens patet ex ipsa significatione nominis, calor enim & siccitas disponunt materiam ligni ad ignem, & non sunt aliquid substantiæ ignis. Conf. secundò, ipsa dispositio unitur: inquiri per quid? non per aliam dispositionem, sic enim abiretur in infinitum, ergo per unionem. Contra secundò, potest per Divinam potentiam constitui compositum substantiale, ignis v. g. vel lignum cum dispositionibus contrariis, ergo à fortiori indicari poterit forma in materiam conservatam sine omni dispositione, ergo dispositiones non sunt de essentia

sentia physica compositi, ergo unio est quid ab illis distinctum, cum nec per Divinam potentiam compositum sine unione, seu compositione fieri possit.

II. Contrà tertio, gratis enim dicitur requiri talem determinatam complexionem accidentium ad formam numero tantum ab aliâ distinctam, cum plurima videamus accidentia manere in genito & corrupto.

III. *Saltem in gratia concedenda est unio distincta.* Contrà quarto, saltem in gratia, & qualitatibus supernaturalibus concedenda est unio distincta, alioquin anima reddens se alteri intimè præsentem, esset grata per gratiam alterius, hic enim nullæ requiruntur dispositiones.

IV. *Vnio non potest esse non formalis.* Tertio, alij unionem asserunt tantum esse formalitatem quandam à materiâ, formâ, & dispositionibus formaliter non realiter distinctam. Hæc opinio est omnium difficillima, dicit enim esse jam aliquid physicè & realiter quod antea physicè & realiter non erat, & tamen non distinguere realiter ab eo quod physicè antea & realiter erat, quod est inintelligibile. Longè ergo præstat modum realiter distinctum statuere, quàm miram hanc formalitatem.

V. *Vnio realiter perit, ergo non est formalis.* Secundo, si emergat de novo hæc formalitas, ergo aliqua actio de novo ad eam terminatur, alioquin non produceretur, sed esset à se, quod dici nullo modo potest.

VI. *Vnio realiter perit, ergo non est formalis.* Tertio, cum anima deunitur, unio realiter perit, quæ antea realiter existeret, ergo realiter distinguitur à materiâ, formâ, & dispositionibus, cum hæc adhuc realiter maneant, idem autem nequit realiter esse simul & non esse.

VII. *Eodem modo dicitur aliam albedinem esse quantum formalitatem.* Quarto, quia hoc modo dicere quis posset albedinem & omnes colores nihil esse aliud quàm novas formalitates: & si dicas, ad oculum patere albedinem & accidentia perire. Contrà, non minus certum est & quotidianâ experientiâ compertum destrui uniones inter materiam & formas substantiales & accidentales, ergo si illa experientia arguat distinctionem realem, hæc etiam arguet. Certè existimo, eadè planè probabilitate & facilitate sustineri unum posse atque alterum.

VIII. *Vnio non potest consistere in voluntate Dei.* Quinto itaque, nonnulli unionem ajunt esse materiam, formam, & talem voluntatem virtuales Dei.

IX. *Vnio non potest consistere in voluntate Dei.* Contrà primò, non enim apparet quænam sit hæc voluntas Divina, diversitas enim hæc voluntatis Divinæ desumi debet ex diversitate objecti, ergo si objectum hic & nunc sit planè idem atque antè, voluntas non potest esse diversa. Si autem objectum in quod per hanc voluntatem fertur Deus, sit diversum, quæro quidnam illud sit? non intima præsentia, nec dispositiones, ut ostensum est, ergo nihil aliud esse potest quàm modus ab utroque extremo distinctus.

X. *Dicere eodem modo quis posset ignem esse calidum per voluntatem Dei.* Contrà secundò, eadè enim probabilitate & facilitate (ut supra dixi in simili) defendi posset parietem esse album, calidum, aut frigidum, aërem esse lucidum, nihil aliud esse quàm parietem aut aërem cum tali voluntate divinâ: eodem enim modo dici posset parietem cum tali virtuali voluntate divinâ esse aptum disgregare visum sine novâ qualitate superadditâ, sicut hic dicitur materiam & formam esse unitas sine novâ unione, ex solâ additione talis voluntatis divinæ.

XI. *Quid vult alius Deus, quando vult ut uniri, & non uniri.* Dices; materiam & formam, cum sint entia incompleta, esse apta ut uniantur seipsis, si Deus velit. Contrà primò, possunt existere etiam intimè præsentibus & non uniri, ut ostensum est supra sec. I. ergo uniri est aliquid aliud. Nec dicas deesse voluntatem Divinam, quia, ut dixi, si voluntas Divina ut uniantur, nihil aliud sit quàm voluntas ut sint intimè præsentibus, tam est illa voluntas quando non uniantur,

R. P. Th. Comptani Philosophia.

quàm postea, nam eadem est: si sit diversa, assignetur quid diversum velit ab aliâ, & si aliquid aliud velit ex parte objecti, habeo intentum, jam enim est unio, & aliquid aliud præter materiam, formam, & voluntatem Divinam.

Contra 2. voluntas Divina non est quid intrinsecè constitutivum hominis, aut alterius compositi, sed solum quid extrinsecum, & efficienter tantum, non formaliter concurret ad unionem, vel deunionem formæ à materiâ, in quantum scilicet præbet vel subtrahit concursum ab unione, sicque solum mediâtè concurret ad constitutionem, vel destructionem compositi, quatenus scilicet immediâtè producit aut destruit unionem per quam formaliter compositum constituitur.

Conf. sic enim, ut dixi sec. præcedente n. 10. Angelus numquam intuitivè videre poterit ullum compositum naturale, sive substantiale illud sit, sive accidentale, cum voluntatem Divinam videre naturaliter non possit.

XII. *Voluntas Dei non est quid intrinsecè constitutivum ignem aut hominem.*

XIII. *Angelus non posset videre ullum compositum.*

SECTIO III.

Peculiaris quidam modus negandi unionem distinctam.

Alij tandem, ut unionem negent, & simul arguunt jam factis satisfaciunt, sic procedunt. Primò itaque accidentia omnia ad tale numero subjectum determinata esse asserunt, ita ut alteri inesse non possint: albedinem A ex. g. aut calorem ita ajunt hunc numero parietem, aut manum, quibus insunt, respicere, ut alteri manui aut parieti inesse nequeant vel divinitus. Idem dicunt de qualitatibus supernaturalibus, unde gratiam, quæ est in animâ Petri, affirmant nullo modo uniri posse animæ Pauli, vel alteri numero distinctæ. Unde, inquit, licet albedo, calor, gratia, & alia omnia accidentia conservari possint à subjectis separata, non tamen aliis uniri, hæc enim sunt prædicata diversa, & separari ab invicem possunt.

I. *Novum philosophandi modum circa unionem.*

Accidens unius tantum subjecti informativum.

Eodem modo philosophantur de formâ substantiali materialis, ajunt enim, licet materia plurimum successivè formarum sit susceptiva, quævis tamen, non forma tantum, sed formæ particula illam, cui inest, materiæ particulam ita respicit, ut aliam materiæ partem informare nullâ ratione possit.

II. *Idem dicendum de formâ substantiali.*

Hinc inferunt, ut vel accidens aliquod, vel forma materialis subjectum suum informet, non esse opus unione distinctâ: unio enim statuitur ad tollendam indifferentiam, hic autem nulla est indifferentia, cum forma omnis ad hoc numero subjectum sit determinata, nec aliud informare possit. In solo homine, quia anima successivè informat diversas partes materiæ, statuunt unionem à corpore & animâ distinctam, non quidem modalem, seu extremis essentialiter affixam, sed quæ loco ab iisdem separata existere possit, alia tamen quàm hæc numero extrema afficere non potest.

III. *Quomodo non necessaria unio distincta.*

Hoc modo salvant quo pacto duæ animæ sibi invicem intimè præsentibus, non reddantur gratæ eadè gratiâ: quo pacto etiam duæ similiter animæ cum eodem corpore penetratæ, non simul illud informant, sed prior tantum, si una accedat post aliam, & materiam ab eâ informatam inveniat. Si verò simul cum materiâ penetrarentur, neutra eam informabit, donec Deus determinet utra unionem sui cum materiâ producat. Denique hac viâ difficultates omnes commode expediri existimant, quæ pro unione modali hactenus sunt propositæ.

IV. *Quid de hâc mine dicendum.*

Hic modus philosophandi, quo ingeniosi quidam

V.

dam recentiores utuntur, omnium minimè displicet, & meo iudicio, propius abest à veritate. Abest tamen.

VI. Primò, non enim satis firmum adferunt fundamentum ad rem tam miram probandam, atque est non posse illam lucis particulam, quæ est in hac parte aeris, produci vel divinitus in aliâ, nec gratiam quæ est in animâ Petri, aliam animam informare numero tantum distinctam.

VII. Dicunt primò; hoc non magis mirum esse in luce, gratiâ, igne, & aliis formis, tum substantialibus, tum accidentalibus, quàm in unione ejusdem lucis cum illâ parte aeris, quam tamen nos asserimus alteri aeris parti uniri non posse, vel divinitus. Sed contrà, unio enim ex conceptu suo habet quoddam affectio, vel adhæsiō talis partis lucis ad hoc numero subiectum, at in luce, calore, gratiâ, & formis substantialibus corporeis nullum relucet ejusmodi prædicatum, & si quis in eis tale aliquid prædicatum ponat, gratis ponit.

VIII. Dicunt secundò; nullum dari hujus rei indicium, quoddam scilicet calor, qui est in hac parte manûs, vel forma aquæ, quæ est in hac materiâ, possit informare aliam, etiam divinitus. Contrà, nec ullum est indicium quoddam possit causa aliqua efficiens agere in distans, aut corpus circumscriptivè esse in duobus locis, & similia, quæ tamen hi auctores passim admittunt.

IX. Secundò impugatur hic procedendi modus: Ponamus materiam dispositam, & formam equi existere, sed loco à se invicem disjunctas, ponat Deus postea formam illam intimè præsentem materiæ jam secundum ipsos, est equus, & novum compositum physicum, quæro quid hic substantiale de novo producat, & ad quid nova actio substantialis, quæ equus jam producitur, terminetur? non ad materiam, nec ad formam, nec ad utramque, antea enim ad utramque terminabatur actio.

X. Dices; non terminabatur antea ad utramque unitam. Contrà, esse eas unitas, est aliquid substantiale distinctum à materiâ & formâ, vel non: si non sit quid substantiale ab iis distinctum, ergo vel antea erant substantialiter unitæ, vel jam non sunt, cum nihil substantiale modò sit, quod antea non erat; si verò esse eas unitas sit aliquid substantiale à materiâ & formâ distinctum, ergo datur tertia entitas substantialis in equo præter materiam, & formam, nempe unio.

XI. Dices; illud tertium quod jam est, & antea non erat, est totum. Contrà, in isto priori argumento, vel hoc totum est quid substantiale distinctum à materiâ & formâ, vel non: si non, ergo antea erat totum; si sit quid substantiale ab iis distinctum, ergo unio, quod intendimus. Conf. Angelus intuitivè videns equum hunc, vel aliquid substantiale videt, quod in partibus antea non videbat, vel non: si nihil novi videat, ergo non magis videt equum jam, quàm antea; si videat, videt unionem, ergo.

XII. Idem argumentum fit in destructione equi, si nimirum Deus formam equi non destruat, sed à materiâ separatam conservet, tunc enim equus verè destruitur, corpus enim equi putrescet, & in vermes ac saniem diffuset, non minus quàm si forma destrueretur. Cum ergo totum hic destruat, & utraque pars substantialis maneat, totum necessariò includit aliquid distinctum à partibus.

XIII. Dices; includit aliquid substantiale distinctum à partibus sigillatim, non tamen simul sumptis. Contrà, ergo partes simul sumptæ aliquid substantiale diversum includunt à materiâ & formâ. Inquiri quid hoc sit? non præsentia localis, hæc enim est accidens, productio autem vel destructio substantialis

habere debet terminum substantialem, ergo hic terminus est unio, cum nihil excogitari aliud possit.

Eadem difficultas est in homine in hac sententiâ XIV. statuente unionem non modalem, sed absolutam, si enim existere possit unio separata ab extremis, ergo homo est aliquid aliud præter animam, corpus, & unionem, & quando hæc unio redditur intimè præsens corpori & animæ, & homo seu totum substantiale producitur, compositum hoc novum substantiale aliquid substantiale includit, quod antea à parte rei non existerat, ac proinde aliquid aliud præter corpus, animam, & unionem. Quidquid responderint, recurrunt argumenta omnia contra materiam & formam equi superius posita. Idem est quando homo non per destructionem unionis, sed per solam illius separationem ab animâ & corpore, destrueretur.

XV. Dices; eadem est difficultas in sententiâ statuente unionem modalem. Nihil minus. Primò enim illius sententiæ auctores in productione & destructione hominis semper statuunt novum terminum substantialem, nempe unionem. Deinde, unionem talis dicunt esse naturæ, ut nec divinitus ab extremis separari possit, quin destruat. His autem circa unionis naturam statutis, faciliè solvuntur omnia, quæ contra hunc philosophandi modum supra sunt allata, ut consideranti patebit.

SECTIO III.

Unio in composito est modus ab extremis distinctus.

I. Ita Suarez d. 15. Met. f. 9. Vasq. to. 1. in 3. p. d. 19. nu. 23. Tann. 3. p. d. 1. quæst. 3. dub. 4. Albert. in Prædic. subst. d. 4. sect. 1. Hurt. hic d. 5. f. 1. Arriaga hic d. 4. f. 1. Oviedo contro. 4. Phys. p. 1. Tolet. Rubius, Murcia, & alij. Et videtur S. Thomæ 3. p. q. 2. ar. 7. corp. saltem quoad unionem Hypostaticam. Ratio à priori hujus conclusionis, est quam supra declaravimus quia scilicet nil excogitari aliud potest in quo conceptus unionis statuatur. Confirmatur, realis separabilitas est signum evidens realis distinctionis, sed materia & forma possunt separari realiter ab unione, ut patet in materiâ & animâ cujusvis hominis morientis; in accidentibus item Eucharisticis, & divinitus quævis forma materialis conservari potest separata à materiâ; sed in his casibus manent extrema, & perit unio, ergo unio realiter ab iis distinguitur.

II. Secundò probatur, quando homo producitur, est vera generatio substantialis, ergo actio illa habere debet terminum aliquem substantialem, sed non est alius quàm unio, ob quam scilicet generatam immediatè, & ut est terminus formalis generationis, dicitur totum generari, ergo. Major est certa, nam actio substantialis terminum habere debet substantialem. Minor probatur, materia & anima creantur, ergo non est aliud quod generetur, nisi unio, ergo in hac generatione dari debet unio distincta & à materiâ & animâ, ratione cujus dicatur homo generatus. Hanc autem unionem in homine esse debere modalem probatum est sec. præcedente, uti etiam idem ostendi in hominis destructione.

III. Dices primò: licet materia & anima creentur, & maneat, totum tamen in productione hominis generari, & totum in ejusdem corruptione destrui. Contrà, totum quia totum non potest generari, nisi ratione alicujus substantialis in toto inclusi, sed nihil in toto, nempe homine, inclusum generari potest, seu educi ex potentiâ materiæ, præter unionem, ut constat; ergo ut dicatur homo generatus, genera-

ri debet unio, quæ est forma compositi, seu totius ut totum est.

IV. Dices secundo; dispositiones educi, & ratione illarum dicitur compositum, seu homo generari. Contra primò, productio dispositionum non est substantialis actio, sed accidentalis cum dispositio- nes sint accidentia, ergo alius dari debet terminus substantialis, ratione cuius generatio hominis dica- tur generatio substantialis. Contra secundo, pro- ductio dispositionum est natura prior generatione substantiali hominis, aut alterius compositi, ergo generatio dispositionum non est formaliter illius generatio prius enim est materiam esse dispositam seu aptam, quam formam vel unionem in eâ recipi aut educi. Contra tertio, potest Deus producere aut conservare hominem concursu generativo sine omni dispositione, ergo ratione alicuius alterius dici debet homo ille generari, non creari.

V. Eodem modo impugnatur eorum solutio, qui dicunt actionem generativam terminari ad substi- stentiam. Contra quod est, quia substantia est de conceptu compositi ut compositum est forma- liter, sed solum quid illud consequens. Deinde po- test Deus conservare compositum sine omni substi- stentiâ. Præterea, in generatione Christi ad quid terminabatur actio generativa, cum ibi nulla fuerit substantia creata? ergo &c.

VI. Maneat ergo unionem esse aliquid realiter ab utroque extremo distinctum, & rationem formalem per quam materia & forma inter se uniantur, & constituunt unum per se, ac proinde esse formam compositi ut compositum est, seu ipsam compositi- onem formalem. Actio vero productiva unionis est compositio effectiva, seu quæ efficit compositi- onem formalem. unde agens effectivè constituit compositum, ac remotè; partes verò & unio im- mediare, & formaliter. Quod autem de composito substantiali dicimus, dici eodem modo debet de ac- cidentali, cum saltem divinitus conservari possint accidentia separata à subjecto, ut fide constat in Eucharistiâ.

SECTIO V.

Argumenta contententia unionem non distin- gui ab extremis.

I. Obijcies primò; Aristotelem 8. Met. c. 7. & S. Thomam ibidem, qui affirmare videntur ma- teriam & animam immediatè & sine nexu alio u- niri. Resp. Aristotelem, ut ex contextu conjicitur, solum velle non uniri per aliquid quod mediet ut quod, sicut ferumen, aut gluten mediat in artefactis, hoc enim dissungit illas partes, sicut truncus ar- boris ramos dissungit à radice, esto enim illa inter se connectat, immediatius tamen conjungerentur si truncus abesset. S. Thomas autem solum negat uniri animam materiæ mediis dispositionibus ac- cidentalibus, sic enim homo esset partim compo- situm accidentale. Quando ergo ajunt Aristoteles & S. Thomas uniri animam & corpus sine aliquo medio, intelligendi sunt de eo quod est propriè me- dium, unio enim, sicut & modi omnes, censetur quasi idem cum extremis, cum existere sine iis ne- queat, vel divinitus, ac propterea à multis dicitur modaliter, non realiter ab iis distingui. Quod autè dicat Aristoteles unionem esse aliquid distinctam à partibus, clarè cernitur 8. Met. cap. 6. initio, ubi expressè ait; Totum esse aliquid distinctum à par- tibus & quid iis superadditum includere.

II. Obijcies secundo; si aliquid mediet inter mate- riam & formam, ergo non uniantur immediatè.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

contra omnes. Resp. mediationem unionis non im- pedire immediatam earum connexionem, hæc enim necessariò mediare debet, alioqui non omnino connectentur. Ratio ergo uniendi non impedit immediatam connexionem, cum solum mediet ut quod, seu ut ratio formalis quæ uniantur extrema, non ut quod, seu quod egeat novâ unionem. Sic agens dicitur immediatè agere licet mediet actio. Sic in omnium sententiâ oculus immediatè videre dicitur colorem, licet mediet visio, imò hæc necessariò me- diare debet, alioqui omnino non videret, cum visio sit ratio formalis per quam redditur oculus videns.

Tunc ergo dicuntur aliqua immediatè uniri, vi- deri, aut produci, cum nihil inter illa intervenit quod non sit unio, visio, vel actio, quod autem hæc interveniant, est necessarium, cum sint ipsæ ratio- nes formales uniendi, videndi, & agendi.

Obijcies tertio; sequi processum in infinitum, cum unio egeat aliâ unionem ut uniat. Resp. ne- gando sequelam, sicut enim juxta Aristotelem, ut supra vidimus, actionis non datur actio, ita nec u- nionis unio. Cujus ratio est, quia unio est actus alius unitio per essentiam, ac proinde uniendo extrema unit, seu ut illa quæ uniantur, unit se illis ut quod, seu ut ratio formalis illa connectendi: ad hoc au- tem non eget aliâ unionem, cum hoc habeat per es- sentiam, & sit essentialiter ipsum exercitium unien- di.

Obijcies quarto; extrema cum voluntate divinâ, quæ scilicet vult Deus ut uniantur, tam non sunt indeterminata, seu indifferentia, sed maxime deter- minata ad se invicem, ergo non requiritur unio distincta ab extremis, cum ob indeterminationem poni solet unio, hic autem per voluntatem divinam penitus tollitur indeterminatio, ergo &c. Contra primò, eodem modo posset quis dicere, parietem album nihil esse aliud quàm parietem cum tali vo- luntate divinâ, nempe cum voluntate ut sit albus. Dico itaque, sicut ibi intelligi non potest paries al- bus sine albedine, quantumcunque ponatur volun- tas Dei ut sit albus, ita nec extrema hic unita si- ne unionem, cum esse unitum æquè sit novus effectus phylicus, ac esse album. Ad id autem quod dicitur, extrema esse determinata à voluntate divinâ, dis- tinguo, sunt determinata effectivè (quo etiam mo- do paries per eandem est albus) concedo anteceden- ter, formaliter, nego. Voluntas enim divina tan- tum effectivè concurrens, tum in uno, tum in alio nec nili mediare, hic scilicet producendo unionem, ibi a bedinem; immmediatè autem & formaliter sunt extrema unita per unionem, sicut paries for- maliter & immmediatè est albus per albedinem.

Obijcies quinto; sicut in probabili sententiâ, po- test paries albus esse similis alteri magis per solam positionem alterius sine modo superaddito, ita & partes uniri sine aliquo intrinseco superaddito. Resp. primò, in illâ similitudine unius parietis albi ad alterum, saltem aliquid superaddi, nempe alium parietem, ergo & hic debet aliquid superaddi, nihil autem aliud addi potest præter unionem, ut jam probavimus. Resp. secundo, omisso pro præsentem antecedente, negando sequelam, nam ibi nihil aliud requiritur ut sint similes in albedine, nisi ut existat uterque albus, ita ut posita utriusque existentia in albedine, non possint, nec per divinam potentiam impediri quo minus sint similes secundum illam sententiâ: at hic positis materiâ & formâ, potest non constitui compositum, ergo constitui compo- situm est aliquid aliud præter materiam & formam.

Unio non
obstat im-
mediatè
partium
connexionem.

III.
Quid sit
aliqua uni-
o immmedia-
ta.

IV.
Ex unione
distincta
non sequi-
tur process-
us in infini-
tum.

V.
Voluntas di-
vina non est
de formali
conceptu
compositi.

Voluntas
Divina de-
terminat ad
unionem
effectivè.

VI.
Differentia
inter unio-
nem &
Relatio-
nem.

SECTIO VI.

*Utrum unio in Composito naturali una sit,
vel duplex.*

I.
Sermo præ-
cipue est de
homine.

Sermo est de essentiali, & in eadem parte mate-
rix, nam certum est, integraliter esse unionem,
quot partes in composito distinctas, alia enim est
unio capitis, alia pedis, &c. Et difficultas præcipue
procedit in homine, qui cum duas habeat partes, ita
inter se diversas, alteram scilicet spirituales, alte-
ram corpoream, & unio utramque attingere de-
beat, variè opinandi auctoribus occasionem præ-
buit.

II.
P. Suarez
unam sta-
uit in ho-
mine, &
spiritua-
lem.

P. Suarez itaque d. 15. Met. l. 3. fine, & d. 18. f. 2.
unam esse unionem in omni composito; inter
animam verò & corpus hominis unam, eamque spi-
rituales. Cujus ratio videtur esse, quia tota acti-
vitas agentis est circa formam; ergo quicquid de
novo facit agens est in forma. Resp. tamen agens
non intendere formam quomodocunque, sed for-
mam unitam, ac proinde vult illam in materia, ergo
hoc non obstante esse poterit unio etiam in mate-
ria, adeoque duplex. Deinde in homine anima crea-
tur, ergo nulla activitas agentis creati exercetur
circa formam, nisi ut unitam.

III.
P. Vasq. u-
nam etiam
ponit, &
spirituales.

P. Vasq. Unam etiam unionem ponit in homine,
& spirituales, ob quam eandem ait subjectari in
solâ animâ, quia spirituale in materiali subjectari
inquit, non potest. Resp. posse rem spirituales sub-
jectari in aliquo materiali; sicut è contrâ dicunt
multi actus vitales materiales in homine, ut actus
visionis, & omnium sensuum subjectari partialiter
in animâ rationali spirituali.

IV.
P. Hurtado
duplicem
statuit in
omni com-
posito.

Tertio, P. Hurtado, quem multi sequuntur ex
recentioribus, ait duplicem ponendam in omni
composito naturali unionem, alteram se tenentem
ex parte materia, & in eâ subjectatam, quam mate-
rializationem appellat, alteram subjectatam in solâ
formâ, quam vocat informationem, ex quibus per
aggregationem una coalescit unio totalis, per
quam completè constituitur compositum.

V.
In quovis
composito
unam tantum
est unio.

Dicendum, in quovis composito substantiali u-
nam tantum esse unionem. Ratio a priori, quia uni-
ca unio sufficit ad faciendam compositum, nam u-
nio essentialis suâ est connexio duorum extremor-
um, ac proinde petit essentialiter utrumque affi-
cere, & connectere, ergo ex conceptu suo essentiali
unio est nexus duorum, & eorum compositio, nec
ulla potest dari unio tam partialis quæ non sit duo-
rum unio. Ad argumentorum verò solutionem.

VI.
In quo sita
sit ratio
perfecti
& perfecti-
bilis.

Notandum, rationem perfectivi & perfectibilis
non in eo universim consistere, ut volunt aliqui,
nempe ut id, quod aliud perficit, ex illius potentia
educatur, nec enim minus perficeretur materia ab
animâ rationali, vel aliâ formâ, quoad perfectionem
essentiali seu substantiali spectantem ad com-
positum, si unio inter animam & corpus crearetur,
quam modo quâ generatur; nec minus perfectus
esset ille homo substantialiter, cujus unio creare-
tur, quam alter, cujus unio generaretur; ad perfe-
ctionem tamen hominis parum refert quâ actione
unio producat, generatione an creatione, natu-
rali an supernaturali; imò si omnino nullâ actione
produceretur unio, sed esset a se, non minus esset il-
le homo perfectus, nec materia minus haberet
omnem perfectionem in ratione primi subjecti, &
constitutione compositi naturalis, quâ modo.
Verum quidem est, si crearetur unio, non habitura
in se materiam actionem generativam, sicque non

omnem perfectionem hoc sensu, quam haberet, si
unio generaretur: per actionem autem illam non
perficeretur omnino materia in ordine ad compo-
situm, ut diximus, sed solum accidentaliter.

In hoc verò consistit ratio perfectibilis, quod ex
naturâ suâ incompletiorem quandam habeat, seu
potentialitatem ad activationem aliquam, ita ut
quædam quasi sit in re illa vacuitas, quæ per for-
mam, vel quasi formam compleatur.

Ex his deducitur, quare, licet Verbum Divinum
intrinsecè innatur humanitati, & sit terminus in-
trinsecus illius unionis, ab eâ tamen non perficia-
tur, sicut materia & forma à se invicem, & ab unio-
ne perficiuntur. Ratio ergo est, ut quia Verbum ex
essentiâ suâ est immutabile, tum etiam quia non est
quid incompletum, nec potentialitatem in se ullam;
aut quasi vacuitatem continet. E contra, cum ratio
perfectivi ut sit in eo consistat, ut possit per inti-
mam conjunctionem cum alio conferre ipsi ali-
quid quod deest, licet nihil conferenti deest si id
non conferat, Verbum Divinum potest esse perfe-
ctivum alterius, cum possit perfectiori modo sup-
plere defectum alicujus creati per intimam sui ex-
hibitionem, & conjunctionem cum illo. Non tamè
potest Verbum esse forma, quia forma ex conceptu
suo essentiali est quid incompletum.

Obijciens primò, utrumque extremum debet per-
fici, ergo debet esse duplex unio, altera materiali-
zatio per quam perficitur materia, altera infor-
matio per quam perficitur forma. Resp. Unicâ
unionem utramque perfici posse, cum per unicam
utramque accipiat suam comparationem, & perfectionem
sibi connaturaliter debitam ad munus ad quod à
naturâ ordinatur. Si verò sermo sit de perfectione
formali, de quâ supra, diti posset non esse propriâ
formæ perfecti hoc sensu, sed solius materiæ, cum
forma sit incompleta activè, non passivè, seu incom-
pleta ut perficiatur, non perficiatur per modum sub-
jecti. Verè tamen perficitur & à materiâ & unionem;
cum per utramque compleatur.

Obijciens secundò, Relatio prædicamentalis in
opinionem Aristotelis & S. Thomæ qui illam distin-
guunt realiter à fundamento & termino, debet da-
ri duplex ut sit perfecta, altera fundamenti ad ter-
minum, altera termini ad fundamentum, ergo, & sic, non
hic unio duplex, altera quæ refertur materiam ad formam,
formam, altera quæ formam refertur ad materiam.
Resp. disparere esse rationem de relatione, & de
materiâ & formâ in ratione unionis, cum enim
duo parietes sint loco diffusi, non possunt referri relatio, non
eandem relatione, cum illa in duobus simul locis
esse nequeat.

Sed urgebis, quando duæ res sunt necessariè sem-
per conjunctæ, ut materia & forma materiali, vel
accidens, res & modus &c. tunc nihilominus re-
quiruntur duæ relationes, ergo pari modo & duæ
uniones in composito. Resp. primò, tunc etiâ fore
duplicem relationem, quia debet relatio respectu
terminum ut pure terminum, id est, non dando
aliâ denominationem quàm denominatione ex-
trinsecam respectu, quod non contingeret si sub-
jaceretur relatio tam in termino quàm in fundamē-
to. Unio autem, cum sit respectus compartitis ad
partem, videtur debere esse tantum una, eum ipso
facto quod sit unio inter partes, illas inter se
umat proportionatè & conficiat ex eis unum per se.
Secundò dico probabile esse posse eandem relatio-
nem in eo casu referre illa duo extrema ad se invi-
cem, Tunc verò dicendum, vel non esse puram rela-
tionem, vel respicere adhuc terminum ut pure ter-
minum, licet in quantum etiam illum refert ad al-
lud, eum informet, sed tunc respicit ipsum ut sub-
jectum,

VI.

VII.

VIII.

Cur Verbum

Divinum

non muta-

tur per

unionem

Hypoth.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

XIII.

XIV.

XV.

XVI.

XVII.

XVIII.

XIX.

XX.

XXI.

XXII.

XXIII.

XXIV.

XXV.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXII.

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

XXXVIII.

XXXIX.

XL.

XLI.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

XLIX.

L.

LI.

LII.

LIII.

LIV.

LV.

LVI.

LVII.

LVIII.

LIX.

LX.

LXI.

LXII.

LXIII.

LXIV.

LXV.

jectum, seu ut fundamentum, non ut terminum.

XII. Obijcies tertio; perinde est ponere unam totalem unionem, ac duas parciales. Resp. negando antecedens, nec enim ponenda est in rebus multiplicitas, nisi ubi est urgens aliqua necessitas, quæ hic nulla est: alioqui in sole tot ponemus principia partialia realiter distincta, quot sunt effectus diversi, ut aliam virtutem ad lumen indurandum, aliam ad ceram emolliendam, aliam ad lucem, aliam ad colorem, & sic de cæteris.

XIII. Obijcies quarto; si materializatio & informatio sint eadem, ergo forma materializabit & materia informabit. Nego consequentiam, quid enim frequentius quam eandem formam diversis subjectis diversam dare denominationem? sic visio oculum denominat videntem, & parietem visum; actio generativa formam materialis causam efficientem denominat agentem, materiam patientem, & formam seu terminam productum. Materializatio ergo & informatio non sunt duo conceptus realiter distincti, sed ad summum ratione, nam eadem unio, ut se tenet ex parte materiae, est materializatio, & ut se tenet ex parte formæ, informatio.

SECTIO VII.

In quo subjecto sit unio in composito.

I. Dico primo: nullam apparere implicantiā, licet unio sit corporea, quo minus recipiatur & in materia & formā ut in subjecto, præsertim si dicamus cum aliquibus actus vitales materiales, ut visionis, auditionis &c. recipi partialiter in animā rationali, ut in subjecto; ut idem asserunt alii de substantiā totali. Nulla proinde est implicantiā ut res materialis subijcatur, saltem partialiter in spirituali.

II. Dico tamen secundo: mihi probabilius videri, unionem subijcari in solā materiā, idque tam in aliis compositis substantialibus, quam in homine. Licet enim implicantiā afferri non possit, cur nequeat etiam unio subijcari in formā, sufficit tamen major aliqua congruentia, ut dicatur potius in materiā subijcari, quam in formā. Sicut licet manifesta implicantiā afferri non possit, cur unio in homine non sit spiritualis, sed corporea; in sententiā eorum qui eam ponunt univocam, sufficit tamen, inquit, major quædam congruentia, ut dicatur esse corporea.

III. Primo ergo dici potest, subijcari unionem in solā materiā, quia materia solā disponitur ad receptionem unionis, dispositiones enim recipiuntur in solā materiā, non in formā. Dices; disponi materiam ad receptionem formæ, non unionis. Contra, non ad receptionem formæ quomodocunque, sed formæ unitæ, ergo etiam disponitur ad receptionem unionis. Cum ergo forma non disponatur, signum est non recipi unionem in formā, sed in solā materiā: alioqui sicut potest naturaliter recipi in formā sine dispositionibus, cur etiam non poterit sine ipsis recipi similiter in materiā?

IV. Secundo & præcipue, quia forma non eodem modo concurrens ad constitutionem compositi, sicut materia, sed propriā & sibi peculiari ratione, nempe ut actus, non ut potentia: unde munus ipsius circa compositum non est per modum potentie, seu ad recipiendum, sed per modum actus, & ad aliud actuandum, & hic modus est illi maxime proportionatus. Conf. sicut materia in ratione constitutionis compositi physici est pura potentia, ita forma est purus actus physicus, & hoc est quod dicunt Philosophi, materiam & formam habere se sicut

actum & potentiam. Et hoc modo facile intelligi potest quod ait Aristoteles de principis corporis naturalis, nempe, ea esse opposita, quod non de formā tantum & privatione, sed de materiā etiam & formā intelligi potest, quæ opposito modo concurrunt ad constitutionem compositi, illa ut potentia, & purē recipiendo, hæc ut actus, & purē actuando.

Dices primo; forma etiam recipit substantiam, & modos aliquos, ut ubi locationem, durationem &c. ergo & recipere poterit unionem. Nego consequentiam, disparitas est, quia forma est solum actus physicus, non potentia in constitutione compositi physici ex materiā & formā: unde in hoc munere constituti debet esse actus, non potentia. Hoc autem non impedit, quin respectu substantiæ sit potentia, & subjectum, cum hoc non sit quid spectans essentialiter ad physicam constitutionem compositi, cum tota essentia compositi substantialis esse possit sine substantiā. Sicut licet materia sit pura potentia physica in constitutione compositi physici, producit tamen secundum multos per emanationem suas passiones, ut quantitatem &c. imò etiam respectu substantiæ est hoc modo materia activā.

Dices secundo; forma est perfectibilis, ergo petit naturaliter perfici, ergo debet in se recipere unionem per quam perficiatur. Distinguo antecedens, forma est perfectibilis per modum actus, concedo antecedens; per modum potentie, nego. Unde essentia formæ est actuare, non actuari, hoc enim est proprium materiæ, & subjecti, licet forma est incompleta activè, non passivè, ut supra diximus, id est, ordinatur essentialiter ad complementum aliud, seu ad illud informandum, non autem petit ut ipsa hoc modo compleatur, seu ut informetur ab aliquo alio, saltem in modo constituti compositi, cum in hoc munere sit purus actus physicus, non potentia.

Urgebis, ergo est perfectivum, non perfectibile. Distinguo consequens, si per perfectibile intelligatur aliquid ordinatum ut sit potentia, seu subjectum in constitutione physica compositi, concedo consequentiam; hoc enim sensu forma est actus, non potentia, ut cum Aristotele docet communis Philosophorum sententiā, & consequenter congruentius est ut in munere constitutionis compositi removeatur a formā omnis ratio potentie. Si forma autem per perfectibile intelligatur id quod petit ut aliud ipsi addatur per intimam unionem, ad munus aliquod præstandum, nego formam non esse perfectibilem, hoc enim modo forma perficitur etiam intrinsecè, id est, accipit suam perfectionem intrinsecè sibi conjunctam per unionem, & est quid incompletum respectu, non suæ partis tantum, seu materiæ, sed etiam unionis. Unde videtur ferme quæstio de nomine, utrum unio sit etiam in formā, modò dicatur non sustentari a formā, nec ex ejus potentia educi. Certum enim est formam intrinsecè per unionem conjungi materiæ.

Restat solum hic explicandum, quid sit esse terminum intrinsecum. Ad quod, notandum, ut in superioribus diximus, res quasdam esse quæ dicuntur essentiali ordinem ad alia, quæ proinde ordines seu relationes transcendentales vocantur, ea verò quæ respiciunt hi ordines, sunt istarum rerum seu ordinum termini. Quapropter relationes istæ vocantur viæ & tendentiæ ad illa; sic actio est via ad effectum, visio ad objectum, &c. Cum ergo hi ordines ita respiciunt terminos, ut physice illi annectantur, & non solum extrinsecè terminentur, ut visio, & cognitio respiciunt objecta quibus non uniuntur physice sed solum intentionaliter, & extrinsecè tunc, inquam

quam termini illi dicuntur intrinseci, ut effectus respectu actionis, forma respectu unionis, & sic de aliis.

IX. Respicere autem aliquid ut purè terminum intrinsecum, est ita illud respicere, ut intrinsecè quidem illi uniatur, non tamen ut in re illi cui uniatur, sit aliqua incompletio, seu potentialitas, ut sec. præcedente dictum est n. 7. Ex quo inferitur, Verbum Divinum respectu unionis hypostaticè esse purum terminum, ut pote quod est usquequaque completum. Quia de re fusè dixi disp. I. de Incarn. s. secundà.

SECTIO VIII.

Sitne unio eadem realiter cum actione productiva forme.

I. Afirmat P. Suar. d. 13. Met. s. 9. n. 22. & alii ex recentioribus, quoad unionem formarum materialium. Negat P. Hurt. d. 5. Phys. l. 2. & 3. P. Arriaga d. 4. Phys. l. 3. n. 77. & plurimi ex recentioribus.

II. Dico primò: distinguitur realiter unio ab actione productiva animæ rationalis. Ratio est clara, nam anima creatur, unio autem in productione hominis generatur: cum producatur vi agentium naturalium, illa autem juxta communem sententiam creare non possunt, saltē de facto nunquam creant.

III. Dico secundò: nulla apparet implicancia cur actio eductiva formæ materialis non possit esse illius unio cum subiecto. Quæ enim implicatio ut hi duo conceptus, qui aliquando inveniuntur separati nonnunquā inveniuntur in eadem entitate identificati, cum nullam involvant in se contra dictionem vel oppositionem? Sic eadem entitas est relatio similitudinis & dissimilitudinis ad albedinem & nigredinem, eadem est visio albedinis & nigredinis, eadem ratio vegetativi, sensitivi, rationalis, &c.

IV. Quæ tamen non ita capienda sunt quasi visio quæ semel est albedinis tantum, postea fiat visio nigredinis, aut e contra, sed quod dicitur tertia visio quæ in se contineat rationes utriusque, & essentialiter sit visio albedinis simul & nigredinis, nec possit esse visio albedinis tantum. Sic licet unio, quæ de facto est inter materiam & formam materialem, non sit illius eductio, sed aliud sit actio quæ producit seu educitur à potentia materiæ, aliud unio per quam informat materiam, quid tamen vetat hos duos conceptus in entitatem tertiam coalescere, & in eâ reperiri identificados? Sicut etiam non apparet implicatio cur non possit actio creativa animæ esse unio animæ & corporis, & habere in se duos illos conceptus identificados, qui communiter reperiuntur separati, nempe creationis & unionis, licet tunc anima eadem actione non possit conservari unita & separata. Tandem multi dicunt materiam & animam separatas habere suas parciales subsistentias, quando autē uniuntur, perire parciales illas subsistentias, & aliam totalem resultare, quæ contineat in se rationes duarum partialium, & reddat materiam & formam subsistentes; per unam subsistentiam totalem, quæ antea subsistebant duabus partialibus.

V. Dico tamen tertio: actio eductiva, seu generativa formæ materialis non est illius unio cum subiecto, unio inquam, informationis per quam forma illa verè informat materiam, & constituit compositum: unde si per divinam potentiam daretur actio generativa sine unione informationis, non constitueret compositum substantiale. Ita Hurt. & Arriaga citati, & alij.

Ratio conclusionis est primò, quia licet, ut dixi, non repugnet, ut hi duo conceptus subinde identificentur, non tamen propterea sequitur identificari eos necessariò semper in omni actione eductiva: sicut etiam juxta ipsos adversarios, licet non sit implicatio, cur unio materiæ & formæ sit eam subsistentia, aut cur unio sit sua ubicatio & duratio, cum conceptus unionis, & ubicationis, aut durationis inter se non opponantur, adhuc tamen unionem ponunt distinctam ab ubicatione, duratione, & subsistentiâ, poni ergo similiter debet unio distincta ab actione generativa.

Dices; disparē esse rationem, idē enim unio distinguitur ab ubicatione, quia alioqui sequeretur, quoties compositum moveretur loco mutari & perire unionem, & novam emergere. Sed contra, idem enim hic sequitur inconveniens, quoties siquidem mutatur causa conservativa ignis, si unio formæ ignis sit actio ejus productiva vel conservativa, toties etiam mutabitur unio, cum, agente mutato, cesset necessariò actio.

Dices; hoc non sequi, nam licet primò producat ignis vel calor ab alio igne, postea tamē amor illo igne conservatur à solo Deo, & sic ad summum semel mutatur ejus unio cum semel tantum mutetur actio. Contra, Deus non operatur per se solum, nisi ut suppleat defectus causarum secundarum, ergo quoties succedit causa secunda potens producere & conservare hanc formam, Deus non debet eam solus conservare, cum hic nulla urgeat necessitas supplendi defectum, quippe ubi defectus non est. Quoties itaque applicatur aliud agens, naturale potens effectum illum conservare, Deus eum solus conservare desinit, ac proinde toties etiam mutabitur actio conservativa formæ, & consequenter unio, cum secundum hanc sententiam sint idem.

Hinc infero, sequi ex hac sententiâ, ignem productum à sole, esse specie inæquarā distinctum ab alio producto à solo Deo, aut ab igne & universim loquendo, quoties agens est specie diversum, effectus erunt specie inæquarā diversi. Unde etiam Adamus & Eva in primâ sui productione diversam specie habuissent unionem ab omnibus posteris, utpote productam à solo Deo. Sic etiam idem numero homo, Petrus v. g. productus à suis parentibus & conservatus à solo Deo, esset specie physica diversus à se, cum tota unio mutaretur specie physica ad mutationem agentis, sicut ad ejusdem mutationem specie mutatur actio.

Secundò probatur conclusio à priori, conceptus unionis ut unionis præcisæ & formaliter, non est conceptus actualis dependentiæ, seu influxus ab aliquo agente, sed solum connexionis materiæ & formæ inter se, ad constituendum unum compositum, & non ut connectantur quomodocunque, sed ut forma informet materiam, & materia recipiat denominationes formæ, id hoc totum potest habere absque eo quod sit influxus in formam, ergo dicendum est ita esse, præsertim cum, ut dixi, sit contra communem sensum omnium, non posse eundem omnino & adequatè numero ignem conservari successivè à diversis agentibus, sed pro varietate causarum mutari etiam unionem.

SECTIO IX.

Solvuntur argumenta contententia unionem esse actionem eductivam.

Objicies primò, licet omnis unio materiæ & formæ non sit influxus ejusdem in formam, seu actio generativa, ut constat in animâ rationali, & si

Deus

*Fundamen-
tum præci-
puum con-
traria sen-
tentia.*

Deus accidentia Eucharistica, aut formam materialem conservatam actione creativa uniret materiæ, & contrà tamen omnis actio generativa est unio, cum ex vi illius, terminus connectatur inseparabiliter cum materiâ, ergo est nexus formæ cum subjecto, ergo unio.

II.

*Cujusdam
responsio cir-
ca actionem
generativâ.*

Huic objectioni ut respondeat quidam recentior, ait actionem generativam non esse ex conceptu suo connexionem intimam termini seu formæ cum subjecto, sic enim, inquit, esset informatio. Ait ergo partem A materiæ influere ex natura suâ in partem B formæ sibi proximam, & non in partem intimè sibi præsentem, ita ut tandem aliqua pars formæ possit connaturaliter, quantum est ex vi hujus actionis, esse planè extra materiam, nisi unio partes quasi cohiberet, & eas in ordinem redigeret.

III.

*Passio in-
trinsecè im-
mutat subie-
ctum.*

Sed contrà primò, nam passio ut passio ex conceptu suo essentiali immutat subjectum, & illud denominat passum, ergo conceptus passionis est ut sit intrinseca subjecto, sed omnis actio eductiva est passio, seu influxus materialis, ergo omnis actio eductiva denominat subjectum passum intrinsecè, sicut actio denominat agens extrinsecè, cum passio; juxta Aristotelem & omnes Philosophos, debeat esse in passio, & passum pati à passione, & per illam immutari.

IV.

*Eodem mo-
do possit to-
ta forma esse
extra subie-
ctum.*

Contrà secundò, eadem probabilitate dici posset totam formam posse esse extra materiam, modò sit illi proxima, atque quod parva aliqua ejus pars sit extra materiam: cum enim nulla pars sit quæ non sit divisibilis, non apparet cur non æquè possit materia influere in paulò majorem partem formæ extra ipsam, sicut potest influere in illam, sicut in efficiente, ut ignis producat ignem, sufficit esse ignem producentem proximum ligno, quod in ignem convertit.

V.

*Quomodo
forma pen-
det à mate-
riâ divisibi-
liter.*

Dices; forma dependet divisibiliter à materiâ, ergo ex vi actionis generativæ non est in materiâ. Distinguo antecedens, si per dependere divisibiliter, intelligatur ita dependere formam à materiâ, ut tota materia non influat in singulas partes formæ (sicut contingit in agente, quod totum producit omnes partes formæ, & actionis) sed ita ut singulæ partes formæ, & actionis correspondant singulis partibus materiæ seu passi, concedo, si autem per dependere divisibiliter, intelligatur, formam dependere à materiâ separabiliter, id est, quod stante hac actione dividi à materiâ & separari possit formâ, nego. Ita ergo pendet actio ab agente, ut ablata vel minimâ parte agentis necessariò pereat tota actio, & consequenter hoc sensu pendet actio ab agente indivisibiliter, à materiâ verò non item, sed pars A formæ & actionis pendet à parte A materiæ determinatè, & pars B formæ & actionis à parte B materiæ, & sic de cæteris; unde ablata parte B materiæ, non aufertur aut perit pars A actionis, sed solum pars B ipsi correspondens, ablata autem parte B in agente, aut alia quacunque minimâ parte perit tota actio, sicut ablata minima parte objecti, perit tota visio, quia indivisibiliter respicit totum objectum.

*Actio mate-
riam respicit
divisibiliter,
causam effi-
cientem in-
divisibiliter.*

VI.

*Actio edu-
ctiva quæ
ratione
uniat for-
mam etate-
ria.*

Ad argumentum ergo n. i. positum, respondeo distinguendo antecedens, omnis actio eductiva est unio aliquâ ratione, concedo antecedens; est unio informationis, nego: hæ enim diversa habent munera, actio eductiva ut faciat formam, dependere à materiâ, per modum in illam influentis, unio autem informationis ut eam faciat informare materiam & constituere compositum; qui duo conceptus sunt separabiles. Sicut licet substantia totalis, quam multiplicunt in composito, sit unio materiæ & formæ, cum uniat se utrique, & actio alligativa quâ Deus alligat Corpus Christi speciebus, licet sit unio ali-

qua, neutra tamen est unio informationis, hæc siquidem est peculiaris unio, & ex essentia suâ ordinata ad faciendum compositum, & ut denominet formam informantem, & tribuentem suos effectus formæ materiæ, non dependentem ab eâ tanquam à causâ influente, ut clarè constat in unione animæ rationalis, quæ illam denominat informantem materiam, non tamen ab illâ dependentem.

Dices, per actionem generativam forma est in materiâ, ut actus in potentiâ, ergo per eam informat materiam. Nego antecedens, licet enim per illam actionem sit actus in potentiâ, forma enim, ubicunque est, est actus in actu primo, & materia est potentia; non tamen est in materiâ ut actus, ut enim reducat ad actum secundum informativum, requirunt peculiare genus unionis, non per modum influxus (ut constat si forma materialis conservaretur prius sine omni subjecto, seu concursu creativo) sed ad hoc opus est unione alterius rationis, cuius munus sit illam reddere informantem, non dependentem: sicut è contrà munus generationis est reddere dependentem, non informantem. Et idem argumentum confici posset de substantiâ totali, actione alligativa; & ubicatione duplici, per quam anima necessariò est in materiâ, & actus in potentiâ, cum stante hac duplici ubicatione, anima non possit non esse intimè præsens materiæ. Non tamen est in eâ ut actus in potentiâ, quia scilicet non habet talem unionem qualis ad hoc minus exigitur.

Obicies secundò, non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed per nos potest dari actio eductiva, quæ simul sit unio informationis, ergo debet semper esse hujusmodi. Resp. non esse multiplicanda entia sine necessitate saltem secundum quid, seu ad melius esse, Sicut licet non sit absolutè necessarium ut ubicatio distinguatur ab actione conservativa cujusque rei, communiter tamen negatur de facto ita esse, quia res mutare possunt locum, & consequenter ubicationem, sine eo quod mutetur actio earum conservativa. Cum ergo in conceptu unionis non relucent hoc prædicatum, quod scilicet ex se ab uno agente dependeat magis quàm ab alio, non est cur identificetur cum actione.

Obicies tertio; omnis motus & mutatio involvens actionem & passionem, consistit formaliter in actione & passione, sed unio involvit actionem & passionem, ergo consistit, in illis. Resp. distinguendo minorem, unio involvit actionem & passionem concomitanter: transeat minor; formaliter, nego: involvere autem hæc concomitanter, non requirit ut ipsa entitas unionis sit actio, vel passio formaliter, sed ut habeat actionem & passionem se concomitantem, quâ educatur è subjecto. In ordine tamen ad Divinam potentiam unio non requirit passionem, ne quidem concomitanter, cum nulla sit repugnantia cur non possit creari, ut ostendi d. præced. s. tertiâ.

Dices; materia patitur ab unione, ergo unio est passio. Conf. materia recipit formam per unionem, ergo unio est receptio, & consequenter passio. Ad argumentum distinguo antecedens, si per pati solum intelligatur mutari quomodocumque, & accipere novum effectum formalem, concedo antecedens; si verò per pati intelligatur influere materialiter in actu secundo, nego. Ad confirmationem Resp. si receptio capiatur latè, sicut materia etiam dicitur recipere animam rationalem per unionem creatam, concedo antecedens; si pro strictâ receptione seu influxu, ut communiter capi solet, nego.

Instabis, ergo unio unitur subjecto suo mediatè, nempe per actionem generativam seu passionem, ergo non est intima affectio sui subjecti. Distinguo consequens, in ratione unionis, nego consequentiam;

VII.

*Per actionem
generati-
vam forma
non est in
materiâ, ut
actus in po-
tentiâ.*

VIII.

*Quæ necessi-
tas sufficiat
ad multipli-
canda entia.*

IX.

*Unio involv-
vit actionem,
& passionem
concomitant-
ter.*

X.

*Quo sensu
materia
patitur ab
unione.*

XI.

*Quomodo
unio subiecto
suo unitur
mediatè.*

tiam; in ratione termini producti, concedo. Per aliam ergo unionem informationis uniri non potest suo subiecto, sicut nec actio alia actione produci, sic enim daretur processus in infinitum: ut terminus tamen productus subiret legem aliorum terminorum, & effectuum, & sicut producitur per actionem distinctam ab agente, sicut illi, ita & unitur subiecto sustentationis per passionem à se distinctam. Unde si diuinitus existeret actio generativa formæ ignis sine unione informationis (quod multi putant

posse contingere) non esset in eo casu ignis, nec paries foret albus si non haberet aliam unionem albedinis, præter meram actionem eductivam, si in compositis etiam accidentalibus dicatur distinguere unio seu inharrentia ab actione eductivâ, quod mihi videtur probabilius, saltem in non vitalibus. Actio proinde eductiva dici potest radicalis unio informationis, id est, petens formalem, non tamen est formalis unio informationis.

DISPUTATIO XV.

De Composito substantiali.

SECTIO PRIMÆ.

Utrum Compositum distinguatur à partibus simul sumptis.

I.
Totum non
distinguitur
à partibus
simul sumptis.

Conclusio: Compositum substantiale non distinguitur à partibus simul sumptis seu unitis. Ita S. Thomas 1. p. qu. 1. ar. 2. ad 2. & q. 75. a. 4. corp. & 4. cont. Gentes q. 81. Suar. d. 36. l. 5. P. Hurt. d. 6. phy. l. 1. P. Arriaga d. 5. l. 1. Rub. 1. Phy. t. 39. q. 1. P. Oviedo c. 5. Phy. p. 1. n. 2. Tol. Murcia, & alij: & videtur expressa mens Aristotelis 8. Met. c. 6. in hoc distinguens totum per aggregationem, quale est acervus lapidum, à toto per se uno, quale est lignum, lapis &c. quod illud nihil addat supra partes simul sumptas localiter, hoc verò aliquid aliud superaddat, nempe unionem, & nihil aliud, ergo iuxta Aristotelem compositum non distinguitur à partibus unitis.

II.
Conceptus
partibus
compositis
construitur
compositum.

Ratio à priori est, quia posita materiâ & formâ inter se unitis, omni alio secluso, intelligitur compositum, æquè ac posito Petro ac Paulo in gymnasio intelliguntur illic esse duo homines, ergo non est opus aliquo alio, nec potest intelligi quid aliud sit totum, aut nova illa entitas, in qua ponunt nonnulli rationem totius. Conf. totum substantiale duo dicit, alterum pro materiali, nempe partes, alterum pro formali, compositionem scilicet, seu unionem, ergo his positis, æquè intelligitur totum, ac posita albedine in subiecto intelligitur album, seu concretum accidentale, ergo positis partibus & unione, intelligitur tota ratio formalis constitutiva compositi substantialis, ergo intelligitur compositum, ubi enim est tota essentia rei, est ipsa res. Conf. secundò, posita unione inter partes intelligitur unitam formaliter, ergo compositum formaliter, ergo nullo alio superaddito est opus, nec esse aliud potest in quo consistat compositum. Conf. tertio, illa entitas in equo v. g. quam volunt esse distinctam à partibus unitis, vel est simplex, vel composita, non primum, est enim implicatio in terminis ut idem sit, compositum, & omnino simplex: Deinde materia & forma equi non essent partes illius compositi, seu equi. Non secundum, quia tunc haberet suas partes distinctas à materiâ, formâ & unione, ergo de illis idem posset fieri argumentum, & sic in infinitum.

III.
Probatum se
enim ex de-
finitione ho-
minis.

Secundò probatur: definitio physica hominis est, quoddam sit quid constans ex materiâ & animâ rationali unitis. sed hoc nihil aliud est quam materia, anima rationalis, & unio illas connectens, ergo homo nihil aliud est quam hæc tria. Conf. id quod superadditur his tribus, vel est de essentia hominis, vel non: si

non, ergo illa tria sunt tota essentia hominis, ergo totum compositum; si sit de essentia hominis, ergo illa non est perfecta hominis definitio, utpote quæ non convertatur cum definito, nec explicet totam quidditatem rei. Conf. secundò, nam illud totum produci deberet actione aliquâ, nec enim esset à se, ergo crearetur, nec enim educi potest ex potentia alicujus subiecti, cum non sit forma.

Nec præter materiâ, formam, & unionem requiritur aliqua alia integritas, vel totalitas quam volunt aliqui superaddi, positis enim materiâ, formâ, & unione, nihil aliud requiritur ad totalitatem & integritatem compositi, & si quid adderetur, de eo formari posset idem argumentum, vel saltem de materiâ, formâ & unione simul cum illo. Unde nec derivatur aliquod aliud esse substantiale in materiâ à formâ, ut vult Vasquez To. 1. in 3. p. d. 19. n. 29. sed positus his tribus intelligitur totum quod requiritur ad essentiam completam & integritatem compositi substantialis, ut compositum substantiale est.

In contrariâ sententia sunt Scotus, Cajetanus, & alij apud Conimbric. 1. Physica. 2. qu. 1. ar. 1. qui eam etiam amplectuntur. Obijciunt ergo hi auctores, primò, est quæ intricatissima difficultas in hac materia.

Causa adæquata distingui debet ab effectu, sed materia & forma unitæ sunt causa adæquata compositi, ergo debent distinguere ab illo, alioquin essent causa sui, quia secundum nos ipsa sunt compositum. Retorqueo argumentum, quicquid adversarii ponunt in composito præter hæc tria, est pars aliquo modo constitutiva illius, ergo unâ cum materiâ, formâ, & unione illud constituit causam adæquatam compositi, & tamen non distinguitur compositum à materiâ, formâ, unione, & illo superaddito, ergo tam debent ipsi solvere hoc argumentum, quam nos, nisi forte dicant, his tribus positis resultare quasi effectivè tertiam aliquam entitatem, quam vocant compositum, quod est intelligibile, & contra rationem causandi causæ intrinsecæ, qualis est materia, forma, & unio. Impugnatur præterea tertia hæc entitas argumentis omnibus supra factis. Deinde, tertia illa entitas quæ est homo, vel includit animam rationalem, vel non: si includat, ergo anima est pars illius constitutiva, sicque redit prior difficultas, si non includat animam, ergo anima non est de essentia hominis.

Ad argumentum ergo Resp. primò distinguendo minorem; materia, forma, & unio sigillatim & distinctivè sumptæ, sunt causa compositi, concedo minorem; simul & copulatim sumptæ, nego. Sic enim non sunt causa compositi, sed ipsum compositum; utroque autem modo sunt à parte rei.

Hæc

Vnio acci-
dentium dis-
tinguitur
ab eorum
eductione.

Totum illud
à partibus
unitis distin-
gitur debet
creari.

IV.

Opinio P.
Vasquez cir-
ca compositum.

V.
Opinio Scoti,
Cajetani, &
Conimbr.

VI.
Argumentum
difficile.

Retorqueo
argumentum.

Impugnatur
alterius
sententia.

VII.
Resp. primo
argumentum
supra factis.